Rozpoznávanie obrazcov - 2. cvicečenie Štatistika

Viktor Kocur viktor.kocur@fmph.uniba.sk

DAI FMFI UK

26.2.2019

Klasické definície

Klasická

Pravdepodobnosť javu A je jeho relatívna početnosť v pokusoch:

$$P(A) = \frac{N_A}{N}$$

Limitná

Pravdepodobnosť javu A je jeho relatívna početnosť v nekonečne pokusov:

$$P(A) = \lim_{n \to \infty} \frac{N_A}{N}$$

Axiomatická definícia - sigma-algebra

σ -algebra

Pole javov $\mathcal{A}$ je σ -algebra na Ω teda preň platia:

$$\Omega \in \mathcal{A}$$
 (1)

$$A \in \mathcal{A} \implies A^c \in \mathcal{A}$$
 (2)

$$(\forall n \in \mathbb{N})(A_n \in \mathcal{A}) \implies \bigcup_{n \in \mathbb{N}} A_n \in \mathcal{A}$$
 (3)

Elementárny jav

Elementárny jav je taký jav z Ω , ktorý sa nedá rozložiť na iné javy.

Axiomatická definícia - pravdepodobnosť

Pravdepodobnosť

Pravdepodobnosť je funkcia $P: \mathcal{A} \to \langle 0, 1 \rangle$, taká že spĺňa:

$$P(\Omega) = 1 \tag{4}$$

$$P\left(\bigcup_{n\in\mathbb{N}}A_n\right)=\sum_{n\in\mathbb{N}}P(A_n),\tag{5}$$

ak A_n je postupnosť po dvoch disjunktných javov.

Pravdepodobnostný priestor

Pravdepodobnostný priestor je trojica $(\Omega, \mathcal{A}, P)$.

Operácie

Zjednotenie

Zjednotenie $A \cup B$ nastane ak nastane aspoň jeden z javov.

Prienik

Prienik $A \cap B$ nastane ak nastanú oba javy.

Opačný jav

Opačný jav k A je A^c .

Nezlučiteľné javy

Ak $A \cap B = \emptyset$ tak sú to nezlučiteľné javy.

- Padne číslo X
  - počet priaznivých elementárnych javov
  - celkový počet elementárnych javov
- Padne nepárne číslo
  - počet priaznivých elementárnych javov
  - celkový počet elementárnych javov

- Padne číslo X
  - počet priaznivých elementárnych javov = 1
  - celkový počet elementárnych javov = 6
- Padne nepárne číslo
  - počet priaznivých elementárnych javov
  - celkový počet elementárnych javov

- Padne číslo $X = \frac{1}{6}$
  - počet priaznivých elementárnych javov = 1
  - celkový počet elementárnych javov = 6
- Padne nepárne číslo
  - počet priaznivých elementárnych javov
  - celkový počet elementárnych javov

- Padne číslo $X = \frac{1}{6}$
  - počet priaznivých elementárnych javov = 1
  - celkový počet elementárnych javov = 6
- Padne nepárne číslo
  - počet priaznivých elementárnych javov = 3
  - celkový počet elementárnych javov = 6

- Padne číslo $X = \frac{1}{6}$
  - počet priaznivých elementárnych javov = 1
  - celkový počet elementárnych javov = 6
- Padne nepárne číslo = $\frac{1}{2}$
  - počet priaznivých elementárnych javov = 3
  - celkový počet elementárnych javov = 6

Dodávka obsahuje 50 matíc a 150 skrutiek. Polovica matíc a polovica skrutiek je hrdzavá. Ak náhodne vyberieme jednu súčiastku, aká je pravdepodobnosť, že to bude matica alebo, že to bude hrdzavá súčiastka?

Dodávka obsahuje 50 matíc a 150 skrutiek. Polovica matíc a polovica skrutiek je hrdzavá. Ak náhodne vyberieme jednu súčiastku, aká je pravdepodobnosť, že to bude matica alebo, že to bude hrdzavá súčiastka? Pokus má 200 možných výsledkov.

Dodávka obsahuje 50 matíc a 150 skrutiek. Polovica matíc a polovica skrutiek je hrdzavá. Ak náhodne vyberieme jednu súčiastku, aká je pravdepodobnosť, že to bude matica alebo, že to bude hrdzavá súčiastka?

Pokus má 200 možných výsledkov.

- Označme A súčiastka je hrdzavá 100.
- Označme B súčiastka je matica 50.

Dodávka obsahuje 50 matíc a 150 skrutiek. Polovica matíc a polovica skrutiek je hrdzavá. Ak náhodne vyberieme jednu súčiastku, aká je pravdepodobnosť, že to bude matica alebo, že to bude hrdzavá súčiastka?

Pokus má 200 možných výsledkov.

- Označme A súčiastka je hrdzavá 100.
- Označme *B* súčiastka je matica 50.
- Označme A ∩ B súčiastka je hrdzavá matica 25.

Dodávka obsahuje 50 matíc a 150 skrutiek. Polovica matíc a polovica skrutiek je hrdzavá. Ak náhodne vyberieme jednu súčiastku, aká je pravdepodobnosť, že to bude matica alebo, že to bude hrdzavá súčiastka?

Pokus má 200 možných výsledkov.

- Označme A súčiastka je hrdzavá 100.
- Označme *B* súčiastka je matica 50.
- Označme A ∩ B súčiastka je hrdzavá matica 25.

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B) = \frac{100}{200} + \frac{50}{200} - \frac{25}{200} = \frac{5}{8}$$

Podmienená pravdepodobnosť

Podmienená pravdepodobnosť

Pravdepodobnosť že nastane jav A za podmienky, že nastal jav B:

$$P(A|B) = \frac{P(A \cap B)}{P(B)}$$

- $\Omega = \{(c,c),(c,d),(d,c),(d,d)\}$
- Označme A obe deti sú chlapci $\{(c,c)\}$.
- Označme B aspoň jedno dieťa je chlapec $\{(c,c),(c,d),(d,c)\}$

- $\Omega = \{(c,c),(c,d),(d,c),(d,d)\}$
- Označme A obe deti sú chlapci $\{(c,c)\}$.
- Označme B aspoň jedno dieťa je chlapec $\{(c,c),(c,d),(d,c)\}$
- $P(A|B) = \frac{P(A \cap B)}{P(B)} = \frac{\frac{1}{4}}{\frac{3}{4}} = \frac{1}{3}$

Veta o úplnej pravdepodobnosti

Rozklad výberového priestoru

Množiná navzájom disjunktných javov $\{B_1,...,B_n\}$ z Ω tvorí rozklad výberového priestoru ak $\bigcup_{i \in \hat{n}} B_i = \Omega$.

Veta o úplnej pravdepodobnosti

Nech $\{B_1,...,B_n\}$ tvorí rozklad výberového priestoru Ω . Porom pre jav $A \in \Omega$ platí:

$$P(A) = \sum_{k \in \hat{n}} P(A|B_i)P(B_i)$$

Elektrické žiarovky sú vyrábané 3 závodmi. Prvý dodáva 25%, druhý 40% a tretí 35% celej dodávky. Z celkovej produkcie 1. závodu je 88%, 2. závodu 75%, 3. závodu 85% štandardných. Aká je pravdepodobnosť, že náhodne vybraná žiarovka je štandardná?

B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tom závode

- B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tom závode
- $P(B_1) = 0.25, P(B_2) = 0.4, P(B_3) = 0.35$

- B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tom závode
- $P(B_1) = 0.25, P(B_2) = 0.4, P(B_3) = 0.35$
- $P(A|B_1) = 0.88, P(A|B_2) = 0.75, P(A|B_3) = 0.85$

- B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tom závode
- $P(B_1) = 0.25, P(B_2) = 0.4, P(B_3) = 0.35$
- $P(A|B_1) = 0.88, P(A|B_2) = 0.75, P(A|B_3) = 0.85$
- $P(A) = \sum_{k \in \hat{3}} P(A|B_i) P(B_i)$

- B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tom závode
- $P(B_1) = 0.25, P(B_2) = 0.4, P(B_3) = 0.35$
- $P(A|B_1) = 0.88, P(A|B_2) = 0.75, P(A|B_3) = 0.85$
- $P(A) = \sum_{k \in \hat{3}} P(A|B_i) P(B_i)$
- $P(A) = 0.88 \cdot 0.25 + 0.75 \cdot 0.4 + 0.85 \cdot 0.35 = 0.8175$

Elektrónka zapojená v televízore môže byť od 4 rôznych výrobcov s pravdepodobnosťami 0,2; 0,3; 0,35; 0,15 pre jednotlivých výrobcov. Pravdepodobnosti, že elektrónky od jednotlivých výrobcov vydržia predpísaný počet hodín sú postupne 0,45; 0,60; 0,75; 0,30. Aká je pravdepodobnosť, že náhodne vybratá elektrónka vydrží predpísaný počet hodín?

lacksquare B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tym výrobcom

- B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tym výrobcom
- $P(B_1) = 0.2, P(B_2) = 0.3, P(B_3) = 0.35, P(B_4) = 0.15$

- B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tym výrobcom
- $P(B_1) = 0.2, P(B_2) = 0.3, P(B_3) = 0.35, P(B_4) = 0.15$
- $P(A|B_1) = 0.45, P(A|B_2) = 0.6, P(A|B_3) = 0.75, P(A|B_4) = 0.3$

- B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tym výrobcom
- $P(B_1) = 0.2, P(B_2) = 0.3, P(B_3) = 0.35, P(B_4) = 0.15$
- $P(A|B_1) = 0.45, P(A|B_2) = 0.6, P(A|B_3) = 0.75, P(A|B_4) = 0.3$
- $P(A) = \sum_{k \in \hat{\mathbf{A}}} P(A|B_i) P(B_i)$

- B_i je pravdepodonosť že žiarovka bola vyrobená v i-tym výrobcom
- $P(B_1) = 0.2, P(B_2) = 0.3, P(B_3) = 0.35, P(B_4) = 0.15$
- $P(A|B_1) = 0.45, P(A|B_2) = 0.6, P(A|B_3) = 0.75, P(A|B_4) = 0.3$
- $P(A) = \sum_{k \in \hat{A}} P(A|B_i) P(B_i)$
- $P(A) = 0.45 \cdot 0.2 + 0.6 \cdot 0.3 + 0.75 \cdot 0.35 + 0.3 \cdot 0.15 = 0.5775$

V terénnej súťaži spoľahlivosti zostalo 10 motocyklov prvej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť jazdy 85%, 8 motocyklov druhej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 75%, 5 motocyklov tretej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 60%. Aká je pravdepodobnosť, že nasledujúci deň náhodne vybratý motocykel nedošiel?

V terénnej súťaži spoľahlivosti zostalo 10 motocyklov prvej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť jazdy 85%, 8 motocyklov druhej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 75%, 5 motocyklov tretej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 60%. Aká je pravdepodobnosť, že nasledujúci deň náhodne vybratý motocykel nedošiel?

Označíme ako A pravdepodobnosť že motorka dojde.

V terénnej súťaži spoľahlivosti zostalo 10 motocyklov prvej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť jazdy 85%, 8 motocyklov druhej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 75%, 5 motocyklov tretej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 60%. Aká je pravdepodobnosť, že nasledujúci deň náhodne vybratý motocykel nedošiel?

- Označíme ako A pravdepodobnosť že motorka dojde.
- $\blacksquare$ B_i je spoľahlivosť motorky i-tej série.

V terénnej súťaži spoľahlivosti zostalo 10 motocyklov prvej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť jazdy 85%, 8 motocyklov druhej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 75%, 5 motocyklov tretej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 60%. Aká je pravdepodobnosť, že nasledujúci deň náhodne vybratý motocykel nedošiel?

- Označíme ako A pravdepodobnosť že motorka dojde.
- $\blacksquare$ B_i je spoľahlivosť motorky i-tej série.
- $P(A) = \sum_{k \in \hat{3}} P(A|B_i) P(B_i)$

V terénnej súťaži spoľahlivosti zostalo 10 motocyklov prvej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť jazdy 85%, 8 motocyklov druhej série, ktoré vykazovali spoľahli-vosť 75%, 5 motocyklov tretej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 60%. Aká je pravdepodobnosť, že nasledujúci deň náhodne vybratý motocykel nedošiel?

- Označíme ako A pravdepodobnosť že motorka dojde.
- B_i je spoľahlivosť motorky i-tej série.
- $P(A) = \sum_{k \in \hat{3}} P(A|B_i) P(B_i)$
- $P(A) = 0.85 \cdot \frac{8}{23} + 0.75 \cdot \frac{8}{23} + 0.6 \cdot \frac{5}{23} = 0.24$

V terénnej súťaži spoľahlivosti zostalo 10 motocyklov prvej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť jazdy 85%, 8 motocyklov druhej série, ktoré vykazovali spoľahli-vosť 75%, 5 motocyklov tretej série, ktoré vykazovali spoľahlivosť 60%. Aká je pravdepodobnosť, že nasledujúci deň náhodne vybratý motocykel nedošiel?

- Označíme ako A pravdepodobnosť že motorka dojde.
- B_i je spoľahlivosť motorky i-tej série.
- $P(A) = \sum_{k \in \hat{3}} P(A|B_i) P(B_i)$
- $P(A) = 0.85 \cdot \frac{8}{23} + 0.75 \cdot \frac{8}{23} + 0.6 \cdot \frac{5}{23} = 0.24$
- Výsledok = $P(A^c) = 1 P(A) = 0.76$

- B₁ 5 čučoriedkových a 10 malinových na prvej polici
- $\blacksquare$ B_2 6 čučoriedkových a 9 malinových na prvej polici

- $\blacksquare$ B_1 5 čučoriedkových a 10 malinových na prvej polici
- B₂ 6 čučoriedkových a 9 malinových na prvej polici
- $P(A|B_1) = \frac{10}{15}, P(A|B_2) = \frac{9}{15}$

- $\blacksquare$ B_1 5 čučoriedkových a 10 malinových na prvej polici
- B₂ 6 čučoriedkových a 9 malinových na prvej polici

$$P(A|B_1) = \frac{10}{15}, P(A|B_2) = \frac{9}{15}$$

$$P(A) = \frac{10}{15} \cdot \frac{6}{16} + \frac{9}{15} \cdot \frac{10}{16} = 0.625$$

- B₁ katka vytiahne otázku, ktorú vie
- B₂ katka vytiahne otázku, ktorú nevie

- B₁ katka vytiahne otázku, ktorú vie
- B₂ katka vytiahne otázku, ktorú nevie
- $P(A|B_1) = \frac{20}{30}, P = \frac{10}{30}$

- B₁ katka vytiahne otázku, ktorú vie
- B₂ katka vytiahne otázku, ktorú nevie
- $P(A|B_1) = \frac{20}{30}, P = \frac{10}{30}$
- $P(A) = \frac{19}{29} \cdot \frac{20}{30} + \frac{20}{29} \cdot \frac{10}{30} = \frac{2}{3}$

Bayesov vzorec

Bayesov vzorec

$$P(A|B) = \frac{P(B|A)P(A)}{P(B)}$$

Karolovi urobili v rámci prehliadky Rtg hrudníku, ktorý sa vrátil s pozitívnym nálezom na rakovinu pľúc. Aká je pravdepodobnosť, že Karol má rakovinu, ak vieme, že test je falošne pozitívny v 5% prípadov a falošne negatívny v 40% prípadov. A tiež vieme, že iba jeden z 500 zamestnancov v Karolovej pozícii má rakovinu.

Karolovi urobili v rámci prehliadky Rtg hrudníku, ktorý sa vrátil s pozitívnym nálezom na rakovinu pľúc. Aká je pravdepodobnosť, že Karol má rakovinu, ak vieme, že test je falošne pozitívny v 5% prípadov a falošne negatívny v 40% prípadov. A tiež vieme, že iba jeden z 500 zamestnancov v Karolovej pozícii má rakovinu.

- $P(A_p) = 0.002$ chorý, $P(A_n) = 0.998$ zdravý
- *B* pozitívny test

Karolovi urobili v rámci prehliadky Rtg hrudníku, ktorý sa vrátil s pozitívnym nálezom na rakovinu pľúc. Aká je pravdepodobnosť, že Karol má rakovinu, ak vieme, že test je falošne pozitívny v 5% prípadov a falošne negatívny v 40% prípadov. A tiež vieme, že iba jeden z 500 zamestnancov v Karolovej pozícii má rakovinu.

- $P(A_p) = 0.002$ chorý, $P(A_n) = 0.998$ zdravý
- B pozitívny test
- $P(B|A_p) = 0.6, P(B|A_n) = 0.05$

Karolovi urobili v rámci prehliadky Rtg hrudníku, ktorý sa vrátil s pozitívnym nálezom na rakovinu pľúc. Aká je pravdepodobnosť, že Karol má rakovinu, ak vieme, že test je falošne pozitívny v 5% prípadov a falošne negatívny v 40% prípadov. A tiež vieme, že iba jeden z 500 zamestnancov v Karolovej pozícii má rakovinu.

$$P(A_p) = 0.002$$
 - chorý, $P(A_n) = 0.998$ - zdravý

■ B - pozitívny test

$$P(B|A_p) = 0.6, P(B|A_n) = 0.05$$

$$P(A_p|B) = \frac{0.6 \cdot 0.002}{0.6 \cdot 0.002 + 0.05 \cdot 0.998} = 0.024$$

- $P(A_p) = 0.15$ chorý, $P(A_n) = 0.85$ zdravý
- B pozitívny test

$$P(A_p) = 0.15$$
 - chorý, $P(A_n) = 0.85$ - zdravý

- B pozitívny test
- $P(B|A_p) = 0.6, P(B|A_n) = 0.05$

- $P(A_p) = 0.15$ chorý, $P(A_n) = 0.85$ zdravý
- B pozitívny test
- $P(B|A_p) = 0.6, P(B|A_n) = 0.05$
- $P(A_p) = \frac{0.6 \cdot 0.15}{0.6 \cdot 0.15 + 0.05 \cdot 0.85} = 0.679$

- $P(A_c) = 0.6$ chlapec, $P(A_d) = 0.4$ dievča
- B osoba má nohavice

- $P(A_c) = 0.6$ chlapec, $P(A_d) = 0.4$ dievča
- B osoba má nohavice
- $P(B|A_c) = 1, P(B|A_d) = 0.5$

- $lacksquare P(A_c)=0.6$ chlapec, $P(A_d)=0.4$ dievča
- B osoba má nohavice
- $P(B|A_c) = 1, P(B|A_d) = 0.5$
- $P(A_p) = \frac{0.5 \cdot 0.4}{0.5 \cdot 0.4 + 0.6} = 0.25$

Náhodná premenná

Náhodná premenná

Funkcia, ktorej hodnota je určená výsledkom náhodného pokusu. Priraďuje číselnú hodnotu každému javu.

Distribučná funkcia

Opisuje rozdelenie pravdepodobnosti náhodnej premennej definovanej na pravdepodobnostnom priestore.

$$P(X = 4) = 0.1 \cdot 0.15 \cdot 0.3 \cdot 0.5 = 0.00225$$

$$P(X = 4) = 0.1 \cdot 0.15 \cdot 0.3 \cdot 0.5 = 0.00225$$

$$P(X=0) = 0.9 \cdot 0.85 \cdot 0.7 \cdot 0.5 = 0.26775$$

$$P(X = 4) = 0.1 \cdot 0.15 \cdot 0.3 \cdot 0.5 = 0.00225$$

$$P(X = 0) = 0.9 \cdot 0.85 \cdot 0.7 \cdot 0.5 = 0.26775$$

$$P(X = 1) = P(S_1 \cap S_2^c \cap S_3^c \cap S_4^c) + P(S_1^c \cap S_2 \cap S_3^c \cap S_4^c) + P(S_1^c \cap S_2^c \cap S_3^c \cap S_4^c) + P(S_1^c \cap S_2^c \cap S_3^c \cap S_4) = 0.4595$$

$$P(X = 4) = 0.1 \cdot 0.15 \cdot 0.3 \cdot 0.5 = 0.00225$$

$$P(X=0) = 0.9 \cdot 0.85 \cdot 0.7 \cdot 0.5 = 0.26775$$

$$P(X = 1) = P(S_1 \cap S_2^c \cap S_3^c \cap S_4^c) + P(S_1^c \cap S_2 \cap S_3^c \cap S_4^c) + P(S_1^c \cap S_2^c \cap S_3^c \cap S_4^c) + P(S_1^c \cap S_2^c \cap S_3^c \cap S_4) = 0.4595$$

$$P(X = 2) = 0.23, P(X = 3) = 0.0405$$